

Oravecz Imre

Feljegyzések naplemente közben

(*Értük, ellenük*) A bambuszt egyik kiadómtól kaptam, aki Japánból személyesen importálta kertjébe a növényt. Földbe helyeztem, öntöztem, és hamarosan örökzöld ligetecskévé fejlődött. Annyira tetszett, hogy tovább telepíttem. Csak aztán jöttem rá, hogy hozatala nem volt jó ötlet. Vesszőitől távolabb is hajtások jelentek meg a fűben, jeléül annak, hogy agresszívan terjeszkedik, és gyökerei már behálózták a fél udvart. Akkor kezdtem irtani. Nem sok sikerrel. A kiindulási pontokról eltüntettem, de a kutyakarám mellett, jellemző módon még mindig van egy fertőzött zóna. A repkényt is jóhiszeműen ültettem a ház hátához. A kontár kőműves görbére rakta a falat, és a szemet bántó, nagy púpot akartam vele eltakartatni, bár az is közrejátszott, hogy úgy gondoltam, egy repkénnyel részben befuttatott ház kellemes látvány. Sikerült. Csakhogy az indaszövevény egy idő után elérte az ereszt, és átterjedt az utcai frontra is, és azzal fenyegetett, hogy felkúszik a tetőre, illetve benövi az ablakokat. Ezeket elkerülendő, tenyészidőben kéthetente visszanyesem a zsenge hajtásokat. Fontos ez a gyakoriság, mert ha ritkábban teszem, és hagyom megerősödni, hiába távolítom el, a végleg feltapadt, lekaparhatatlan tartókorongok örökre elcsúfítják a vakolatot. A borostyán a sziklakertet hajtotta uralma alá. Nem abba szántam. A sziklakert helyén eredetileg egy befüvesíthetetlen kopár lejtő volt, és azzal akartam a fűvet helyettesíteni, de nem eredtek meg a tövek. Egyet kivéve. De ez akkor derült ki, mikor már kavicsra ágyalt kő borította az oldalt, és hézagaikban, üregekben mindenféle szárazságtűrő virágok nyíltak. Az egyik méretes, lapos homokkő alól tört elő. Letéptem az elérhető részét. Hiába. Újra kihajtott, és máshol is felütötte a fejét, mígnem beterítette az egész kőmezőt, és ezzel véget vetett a sziklakertprojektnek. Nem adtam meg magam egészen. Egy darabig megakadályoztam, hogy folytassa hódító útját lent és oldalt a pázsiton is. De ma már csak fent, a ház felőli oldalon védekezem ellene. Nyaranta többször levágom az átfolyását, hogy ne vegye el tőlem a teraszt. Így jártam egykori védenccimmel. Időt, fáradságot nem sajnálva évekig neveltem, védtem őket, de miután ellenségeimmé váltak, már legalább egy évtizede, csak küzdök ellenük.

(*Irigység*) Arany Zsuzsanna *Kosztolányi élete* című vaskos könyvét olvasom. Tengernyi adat, tény, utalás. Egy Kosztolányi-kutatónak bizonyára valóságos aranybánya, de engem nem minden érdekel, és bizonyos részeken átugrom. Az első három fejezetből azonban, amely a származást és a gyermek- és ifjúkort

ismerteti, egy mondatot sem hagyok ki. Jómódú középosztálybeli származás, jószágos, verselő matematika–fizika szakos tanárapa, a művészeteknek hódoló, rokon Brenner-ház, Csáth Géza mint unokatestvér, siker már az önképzőkörben, publikálás kamaszfejjel, Szabadka virágkorában, Babits, Juhász Gyula, Tóth Árpád, Oláh Gábor, Laczkó Géza barátsága Budapesten. Micsoda kedvező családi, társadalmi háttér és pályatársi környezet! Ennél szerencsésebb eredetet és indulást kívánni sem lehet. Hát, így könnyű volt, állapítom meg irigykedve, noha tudom, hogy az írónak, még ha burokban született is, soha nem könnyű.

(*Csináltatott öltöny*) Ruhaszobámban öltönyök sora porosodik. Nem hordom őket. Kihíztam, kivastagodtam belőlük. El kellene ajándékozni, de kinek kell divatjamúlt, használt öltöny, amely ráadásul még gyári konfekció is. Kidobni meg nincs szívem. Inkább értelmetlenül tárolok. Jobbféle felöltöm egyszer volt életemben. Csak egyszer csináltattam, enyhén csíkmintás, jó minőségű, galambszürke gyapjúszövetből, a 60-as évek végén. Fogalmam sincs, miből tellett rá. Állásom nem volt, nyelvéraadásból éltem. R. S., fordítói ösztöndíjjal Magyarországon időző és tőlem is fordító, svájci író beszélt rá, aki nagy piperkóc volt. Vonakodva hallgattam rá, érezvén, hogy ez helyzetemben nem helyénvaló. A drága Budapest-belvárosi szabóhoz is ő vitt el, aki pontosan úgy vett fel méretet, és utána a próbákat is úgy celebrálta, mint Kosztolányi *Tailor for gentlemen* című remekének mestere, azzal a különbséggel, hogy nem kontár volt, és az eredmény jól álló, kifogástalan öltöny lett, amelyet illő alkalmakkor felvettem, noha különben utálom az öltönyt mint olyat. Nem tudom, hova lett, mi történt vele. Utoljára második esküvőmön fedte testemet, mikor 31 éves voltam és 25 kilóval kevesebb. Fénykép is van róla, amelyen hunyorogva állok a II. kerületi házasságkötő terem ajtaja előtt. Eredetileg volt rajta még egy személy, közvetlenül mellettem, a feleségem, de a válás után csalódottságomban ollóval levágtam. Szerencsére nem karolt belém, így a keze nem maradt nálam.

(*Temetés*) A családtagok, rokonok, barátok, ismerősök nem azt gyászolják, akit elvesztettek, szerettek, vagy csak elviseltek, hanem egy másik személyt, egy halottat, aki nem azonos azzal, aki élt, egy idegent, akiről mit sem tudnak, akihez semmi közük. Érte hullatnak könnyet, őt búcsúztatja a pap, a szónok. Ez képtelenség. Ez nem az ő dolguk, erre ott van a többi halott, akik mint közējük valót, már várják a földben, az urnafülkékben, és nem búcsúztatják, hanem az élők tudatlanságát megmosolyogva üdvözlik, és méltó módon fogadják.

(*Anza Borrego*) Kaliforniának sokféle tája, arca van. Van óceánpartja, alföldje, dombsága, középhegysége, óriáshegysége, sivataga. A Teremtőnek nagylelkűségi rohama lehetett, hogy mind iderakta, amiből a többi államban csak egyet-kettőt helyezett el. Mindegyiknek megvan a maga szépsége, de én legjobban a sivatagot szeretem, a Colorado-sivatagot délen, az Anza Borrego Desert State Parkban. Nem olyan hűn már, mint 1985-ben, mikor először jártam benne. Továbbra is lenyűgöznek hegyei, kanyonjai, alakzatai, színei, illatai, de nem tudom többé úgy átadni neki magamat, mint régen. Már csak rövid túrákra vállalkozom benne,

nem kapaszkodom szikláira, előnyben részesítem a komfortos (értsd: ahol van ivóvíz) táborhelyeket, mióta nehéz felállnom, nem alszom már a földjén, nem hajlom le mélyen, nehogy felegyenesedve megszédüljek, nem viselek többé pólót, mert a bőrömben beállt változás következtében felég a karom. Megöregedtem, hanyatlom. Ennek ellenére hiányzik, ha nem vagyok ott. Nehéz megválnom tőle, ha távozom belőle. Ráadásul, legalább tíz éve már búcsúzásakor óhatatlanul mindig arra gondolok, lehet, hogy utoljára látom. És ezen a vonzalmon az sem változtat, hogy ő sem a régi már. Feltehetően a globális klímaváltozás következtében maga is megváltozott. Legutóbb például azzal lepett meg, hogy április hónapban, amely neki már nyár, telet produkált. Felcserélte a száraz évszakot az esőssel, vizet hullatott az égből, és zöldbe, virágba borította minden növényét, holott azoknak addigra a tetszhalál állapotába kellett volna jutniuk. Éjszakára lehűtötte a levegőt, nappal pedig viharos szelet küldött rám, és minduntalan eloltotta gázfőzőm lángját. Olyan ez, mint az igazi, nagy szerelem. Megcsalhat, elhagyhat bennünket tárgya, megcsúnyulhat, elöregedhet, sőt, meghalhat, de tovább él szívünkben.

(Lista) Legutóbbi elutazásom előtt készítettem M.-nek egy teendőlistát arra az esetre, ha útközben vagy Kaliforniában meghalnék. Napokig halogattam, féltem tőle, mint egy temetéstől. Végül nem bizonyult olyan nehéznek, de megkönnyebültem, mikor túl voltam rajta.

(Egy feltételes lelkiállapot megértése) Már tudom, mit éreztek volna annak idején az erre honos avarok, gótok, longobárdok, ha később feltámadnak, és látják, hogy eltűntek a hegyekről, völgyekből az erdők, a pompás őstölgyesek, amelyekben életükben vadásztak, gyűjtögettek, a talaj pedig feltörve, és hatalmas fák, szép tisztások helyén az őket követő népek, így a magyarok is szokatlan dolgot, földművelést űznek. Dühöt, döbbenetet, kétségebeesést. Vagyis azt, ami szülem nemzedékének még élő tagjait kerítette hatalmába, mikor a szajlai határban megszűnt a mezőgazdálkodás, és parlaggá változtak a földek, amelyeken egykor látástól vakulásig dolgoztak, de amelyeket szerettek, mert eltartották őket, és olykor örömet is okoztak nekik.

(Vágyott és rettegett) Márai évtizedeken át írta az emigrációban naplóját, és nem remélhette, hogy életében megjelenik Magyarországon. Innen csak egy lépés a teljes, megfelelni akarás-mentes, vágyott és rettegett írói állapot: úgy írni, hogy soha nem jelenünk meg, és soha senki nem olvas bennünket.

(Vigasz) Az ember a topográfiaát nem tudja nagy léptékben megváltoztatni. A szajlai határban megszűnt a földművelés, elnéptelenedtek a dűlők, megváltozott a növénytakaró, de a hegyek szerencsére megmaradtak, és némi kopástól eltekintve meglesznek a következő, akár csak évmilliók múlva bekövetkező geológiai kataklizmaig, amely majd lelapítja vagy tovább emeli őket.

(Sóhaj) Az öregség állítólag meghozza a nyugalmat, a bölcsességet, a derű állapotát, amelyben az ember mindent elfogad, mindent tud, és semmi nem lep meg, mert minden volt már, és tanult belőle. De jó volna, ha így lenne, és ez nem csupán az éhes disznó álma a vágyott makkról.